

Konsekvensutredning avseende förslag till Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2024:XX) om grundläggande behörighet och urval

1. Sammanfattning

Riksdagen har beslutat att ämnesbetyg ska införas i gymnasieskolan (Gy25). De nya reglerna innebär att Universitets- och högskolerådets (UHR) föreskrifter om grundläggande behörighet och urval behöver anpassas till Gy25.

Vidare har UHR vid en översyn funnit att det behövs göras ändringar av omräkningstabellerna i vissa bilagor till ovan nämnda föreskrift. Detta är inte en följd av Gy25 utan en del av UHR:s löpande arbete.

Med anledning av dessa förändringar föreslår UHR en ny grundföreskrift om grundläggande behörighet och urval.

Förslaget till ny grundföreskrift innehåller således dels förslag till ändringar som följer av Gy25, dels förslag till nya omräkningstabeller för ett antal länder samt Europaskolan och International baccalaureate.

Gy25

De nya föreskrifterna föreslås innehålla bestämmelser om grundläggande behörighet och urval som är anpassade till Gy25. Eftersom regeringen ännu inte har fattat beslut om ändringar i förordningar inom högskoleområdet kan förutsättningarna för UHR:s förslag komma att ändras beroende på vad regeringen beslutar om. Regeringen förväntas besluta om nödvändiga ändringar så att de ska kunna tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Omräkningstabeller i UHR:s föreskrifter

UHR har även genomfört en översyn av betygsfördelningen av utländska betyg och tagit fram nya omräkningstabeller för flera länder. UHR har jämfört betygsstatistik från flera länder med svensk betygsstatistik. När betygsstatistik inte har varit tillgänglig har UHR i stället använt UHR:s beståndsregister och jämfört med statistik över svenska elever som har sökt högskolestudier i Sverige.

Vidare föreslås vissa korrigeringar och kompletteringar av kurser som motsvarar varandra beträffande meritkurser.

Den nya föreskriften föreslås träda i kraft den 1 januari 2025 och tillämpas första gången vid antagning till utbildning som börjar efter den 30 juni 2025.

Sökanden med äldre svensk gymnasieutbildning och med studieomdöme från folkhögskola kommer att påverkas av de ändringar som görs till följd av Gy25.

Sökanden med utländska gymnasiebetyg och utbildningar från Europaskolan och International Baccalaureate som söker utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 kommer att påverkas av både av de ändringar som görs till följd av Gy25 och de ändringar som görs av omräkningstabellerna.

De som planerar att söka till utbildning som leder till International Baccalaureate Diploma eller gymnasieutbildning vid Europaskolan behöver också få information om hur deras betyg kommer att bedömas om de tänker söka till högre utbildning i Sverige direkt efter sin examen 2028.

2. Bakgrund

2.1 Införandet av ämnesbetyg i gymnasieskola och komvux

I februari 2022 fattade riksdagen beslut om propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36). Beslutet innebar bland annat att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg i gymnasieskolan och i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (komvux). De nya bestämmelserna trädde i kraft den 15 juli 2022 och ska tillämpas första gången på utbildning i gymnasieskolan och komvux som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Beslutet om att införa ämnesbetyg i gymnasieskolan medför att ett antal följdändringar måste göras i förordningar inom högskoleområdet, bland annat i högskoleförordningen (1993:100), HF, förordningen (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet (SLU-förordningen) och förordningen (2007:1164) för Försvarshögskolan (FH-förordningen). Ändringarna behövs bland annat för att sökande med ämnesbetyg ska kunna behörighetsprövas och meritvärderas när de söker en högskoleutbildning. Eftersom regeringen ännu inte har fattat beslut om ändringar i nämnda förordningar kan förutsättningarna för UHR:s förslag komma att ändras beroende på vad regeringen beslutar om. Regeringen förväntas besluta om nödvändiga ändringar så att de ska kunna tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Skolverket har under våren 2024 remitterat förslag om vilka kurser enligt de ämnesplaner som gäller för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 som motsvaras av nivåer i ämnen enligt de ämnesplaner som gäller enligt Gy25. Då dessa förslag ännu inte har beslutats kan förutsättningarna för UHR:s förslag för denna grundföreskrift ändras beroende på vad Skolverket beslutar om.

2.2 UHR:s uppdrag att förbereda för ämnesbetyg

I regleringsbrevet för budgetåret 2022 fick UHR i uppdrag att förbereda för en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå. För UHR:s del innebär det bland annat att anpassa UHR:s föreskrifter och antagningssystem till att ämnesbetyg införs.

UHR får enligt bemyndigande i HF föreskriva närmare om grundläggande behörighet och urval till utbildning på grundnivå som vänder sig till nybörjare.¹ Införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan innebär att UHR:s föreskrifter om grundläggande behörighet och urval behöver anpassas till Gy25. De bestämmelser som behöver anpassas är bestämmelser om grundläggande behörighet för sökande som har gått allmän kurs på folkhögskola och de som har utländsk gymnasieutbildning. För bestämmelser om urval behöver bestämmelserna för sökande med betyg från Europaskolan och utbildning som leder till International Baccalaureate Diploma, sökande med utländsk gymnasieutbildning och sökande med äldre svensk gymnasieutbildning anpassas till Gy25.

¹ Se 7 kap. 5, 5a, 6, 13, 18 och 19 §§ samt bilaga 3 till HF.

Under förutsättning att UHR även framöver kommer att ha den föreskriftsrätt som myndigheten har i dag om grundläggande behörighet och urval har UHR för avsikt att föreskriva om grundläggande behörighet och urval med stöd av 7 kap. 5, 5a, 6, 13, 18 och 19 §§ samt bilaga 3 till HF.

UHR utgår i den här konsekvensutredningen från att grundläggande behörighet i svenska, engelska och matematik ska uttryckas i ämnen med angiven nivå vilket medför att även grundläggande behörighet ska uttryckas i ämnen med angiven nivå för sökande som inte har en gymnasieexamen enligt Gy25. I konsekvensutredningen och i föreskrifterna utgår UHR från den formulering av grundläggande behörighet för svenska och engelska och matematik som föreslogs i utredningen Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43). Nämnda utredning har även använts som utgångspunkt för bestämmelserna om urval i den föreslagna grundföreskriften. Om regeringen kommer att besluta om en annan formulering i de kommande ändringarna av HF, SLU-förordningen och FH-förordningen, kommer UHR i den här föreslagna grundföreskriften att ändra till dessa formuleringar.

2.3 Omräkningstabeller för utländska gymnasieutbildningar

I UHR:s föreskrifter (2013:1) om grundläggande behörighet och urval finns bestämmelser som syftar till att sökande med betyg från såväl svensk gymnasieutbildning som olika utländska betygssystem ska kunna konkurrera om utbildningsplatser på så likvärdiga villkor som möjligt. Det finns sju bilagor till denna föreskrift och i bilaga 3 finns det omräkningstabeller som ger ett preliminärt meritvärde för vissa betyg från utländska utbildningar. I bilaga 5 finns det bestämmelser om värdering av vissa betyg som enligt bilaga 3 till HF jämföras med betyg från gymnasieskolan. Det är betyg från Europaskolan och utbildning som leder fram till International Baccalaureate Diploma.

Omräkningstabellerna i dessa två bilagor (3 och 5) syftar till att sökande med betyg från olika utländska betygssystem ska kunna konkurrera med sökande med svensk gymnasieutbildning om utbildningsplatser på så likvärdiga villkor som möjligt. Gruppen sökande med utländska gymnasiebetyg består av sökande med betyg från hundratals olika betygssystem. Både betygsskalor och principer för och bestämmelser om betygssättning varierar både mellan och inom olika länder. Detta innebär att betygsfördelningen mellan länder och betygssystem kan se mycket olika ut.

UHR har som ett led i det löpande arbetet gjort en översyn av betygsfördelningen av utländska betyg med hjälp av ny betygsstatistik från flera länder och funnit att det finns behov av att göra olika ändringar av flera tabellerna i bilagorna 3 och 5 för att säkerställa att det blir en rättvis behandling av dessa sökande.

UHR bedömer därför att det finns behov av att revidera bilagorna 3 och 5 till UHR:s föreskrifter (2013:1) om grundläggande behörighet och urval.

UHR föreslår att flertalet omräkningstabeller ändras, att några länder eller betygssystem inte får någon ny tabell, att vissa länder får ytterligare tabeller, att vissa tabeller tas bort och att några nya tabeller införs.

2.4 Förslag som omfattas av denna remiss

De förslag som den här konsekvensutredningen behandlar är som tidigare nämnts en del av uppdraget att förbereda för införandet av ämnesbetyg. UHR har även sett över omräkningstabeller för flera utländska gymnasieutbildningar. Syftet med förslagen är att säkerställa att UHR:s föreskrifter är aktuella och relevanta så att presumtiva sökande till högre utbildning i god tid ska veta vilka behörighetskrav som gäller samt hur meritvärdering och urval

ska ske för de sökande som omfattas av de bemyndiganden som UHR har enligt 7 kap. 5, 5 a, 6, 13, 18 och 19 §§ samt bilaga 3 till HF.

Då delar av UHR:s förslag är en direkt följd av Gy25 bedömer UHR att det blir tydligare och mer lättläst att göra en helt ny grundföreskrift i stället för att göra ändringar i UHR:s nuvarande föreskrifter (2013:1) om grundläggande behörighet och urval.

UHR föreslår därför en ny grundföreskrift om grundläggande behörighet och urval. Föreskriften inleds med ett antal paragrafer som innehåller bestämmelser som är övergripande och generella. I de inledande paragraferna anges även definitioner av vissa ord och uttryck som finns i föreskrifterna.

Föreskriften föreslås innehålla sju bilagor i likhet med den tidigare grundföreskriften.

- Bilaga 1 reglerar äldre svenska gymnasieutbildningar som ger grundläggande behörighet.
- Bilaga 2 har bestämmelser om ämnen och nivåer samt kurser som kan höja meritvärdet vid värdering av betyg från utländska utbildningar.
- Bilaga 3 innehåller omräkningstabeller för preliminära meritvärden för vissa betyg från utländska utbildningar.
- Bilaga 4 har en omräkningstabell för värdering av svenska betyg som anges i skala 1–5.
- Bilaga 5 innehåller bestämmelser om meritvärdering och urval för vissa betyg som jämförs med betyg från gymnasieskolan: betyg från Europaskolan och betyg från utbildning som leder fram till International Baccalaureate Diploma.
- Bilaga 6 har bestämmelser om vilka ämnen och nivåer samt kurser som motsvarar varandra beträffande meritkurser för sökande med gymnasiebetyg enligt kursplaner i gymnasieskolan och kursplaner i gymnasial vuxenutbildning som infördes den 1 juli 1992 och den 1 juli 1994.
- Bilaga 7 innehåller en tabell om meritpoängskompensation för betyg enligt kursplaner i gymnasieskolan och gymnasial vuxenutbildning som infördes före den 1 juli 1992.

Bilagorna 2, 3, 5 och 6 har i förslaget fått nya lydelse. Den nya föreskriften föreslås träda i kraft den 1 januari 2025 och tillämpas på utbildning som börjar efter den 30 juni 2025. I samband med att den nya föreskriften träder i kraft upphör UHRFS 2013:1 att gälla. Föreskriften UHRFS 2013:1 ska dock enligt övergångsbestämmelserna till den nya grundföreskriften tillämpas för utbildning som påbörjas före den 1 juli 2025.

Nedan följer en närmare redogörelse av förslagen.

3. Problembeskrivning och målformulering

3.1 Anpassning till ämnesbetyg (Gy25)

Problembeskrivning

I 7 kap. 5 a § första och andra punkten HF anges att den som har en högskoleförberedande examen eller en yrkesexamen med lägst betyget E i de kurser i svenska eller svenska som andraspråk och engelska som krävs för en högskoleförberedande examen i gymnasieskolan har grundläggande behörighet. Enligt punkten 3 i samma paragraf uppfyller en sökande som har en svensk eller utländsk utbildning som motsvarar kraven i 1 eller 2 kraven för grundläggande

behörighet för utbildning på grundnivå. UHR utgår från att regleringen om grundläggande behörighet kommer att ändras för att anpassas till Gy25.

I 7 kap. 18 § och bilaga 3 till HF finns vidare bestämmelser om meritvärdering och platsfördelning av betyg. UHR utgår från att regleringen om meritvärdering och platsfördelning av betyg kommer att ändras för att anpassas till Gy25.

Förutsatt att regeringen fattar dessa beslut om förordningsändringar behöver UHR anpassa sina föreskrifter om grundläggande behörighet och urval till Gy25.

Nya ämnesplaner

Modellen för ämnesbetyg innebär att ämnen delas upp i nivåer i stället för kurser och att progressionen i ämnena förstärks för att skapa bättre förutsättningar för elevernas lärande över tid. Modellen innebär vidare att nivåer i ett ämne ska bygga på varandra och att en överliggande nivå ska förutsätta kunskaper från den underliggande nivån.

Sedan beslutet om införandet av Gy25 fattats har Skolverket tagit fram nya ämnesplaner för ämnen i gymnasieskolan. I november 2023 fattade regeringen beslut om nya ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och under våren 2024 har Skolverket fattat beslut om övriga ämnen.

I de remisser som Skolverket har skickat ut i samband med förslag på nya ämnesplaner anges att utgångspunkten har varit att det nuvarande kunskapsinnehållet i program och ämnen ska anpassas till modellen för ämnesbetyg. Skolverket anger vidare att denna anpassning inte har inneburit några genomgripande förändringar av innehållet i ämnena. De nya ämnena och nivåerna i Gy25 har också i stor utsträckning samma omfattning i gymnasiepoäng som kurserna i motsvarande ämnen i Gy11.

Något förenklat kan anpassningen exemplifieras genom att dagens kurser svenska 1, svenska 2 och svenska 3 numera motsvaras av ämnet svenska, nivå 1, 2 och 3 i Gy25. På samma sätt motsvaras dagens kurser naturkunskap 1a1 + 1a2 alternativt 1b och naturkunskap 2 av ämnet naturkunskap med nivåerna 1a1 + 1a2 alternativt 1b och nivå 2.

Förslag

UHR kan sammanfattningsvis konstatera att förändringen av gymnasieskolan från den nuvarande kursutformade modellen till modellen för ämnesbetyg medför att UHR behöver göra förändringar av innehållet i UHR:s föreskrifter som rör grundläggande behörighet och urval. Införandet av Gy25 bedöms innebära en anpassning av den grundläggande behörigheten till den nya ämnesbetygsmodellen. Vidare bedömer UHR att förändringarna i 7 kap. 18 § och bilaga 3 till HF till följd av Gy25 medför att UHR behöver förändra bestämmelserna om meritvärdering och urval som anges i UHR:s föreskrifter om grundläggande behörighet och urval.

UHR föreslår därför att bestämmelserna i den nya grundföreskriften om grundläggande behörighet främst anpassas till Gy25 genom att det säkerställs att behörighetskraven anges i ämnen med angiven nivå.

För sökande med utländska gymnasiebetyg föreslås ändringar i de paragrafer i UHR:s föreskrifter som reglerar meritvärdering av utländsk utbildning efter komplettering med betyg från svensk gymnasieskola eller vuxenutbildning på gymnasial nivå. UHR föreslår att dessa bestämmelser anpassas till Gy25 genom att föreskrifterna utgår ifrån de förslag på lydelse av

7 kap. 18 § och bilaga 3 till HF som redovisades i utredningen *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* (SOU 2020:43).²

Anpassningar till Gy25 i bilagorna 2 och 6 samt vissa korrigeringar

Bilaga 2 har anpassats till ämnesbetygsreformen genom att bilagans rubrik här ändrats. En ny kolumn med ämnen med angiven nivå har lagts till för de nivåer i ämnen som har en motsvarighet i äldre ämnes- och kursplaner. Vidare har ämnena Artificiell intelligens och Juridik med nivåer lagts till.

Bilaga 6 har anpassats till ämnesbetygsreformen genom att bilagans rubrik här ändrats. En ny kolumn med ämnen med angiven nivå har lagts till för de nivåer i ämnen som har en motsvarighet i äldre ämnes- och kursplaner. En ny tabell för vilka nivåer och kurser i ämnet teckenspråk för hörande och kurser i teckenspråk som motsvarar varandra har också införts. Det föreslås även korrigeringar av tidigare lydelse om engelska. Engelska 6 har lagts till som motsvarande kurs för Engelska B och Engelska, nivå 2.

3.2 Omräkningstabeller för utländska gymnasieutbildningar

Problembeskrivning

UHR har gjort en översyn av betygsfördelningen av utländska betyg och funnit att det finns behov av att göra ändringar av flera tabellerna i bilagorna 3 och 5 till UHR:s föreskrifter (2013:1) om grundläggande behörighet och urval. Omräkningstabellerna i dessa bilagor syftar till att sökande med betyg från olika utländska betygssystem ska kunna konkurrera med sökande med svensk gymnasieutbildning om utbildningsplatser på så likvärdiga villkor som möjligt. Gruppen sökande med utländska gymnasiebetyg består av sökande med betyg från hundratals olika betygssystem. Både betygsskalor och principer för och bestämmelser om betygssättning varierar både mellan och inom olika länder. Detta innebär att betygsfördelningen mellan länder och betygssystem kan se mycket olika ut.

Justeringarna av omräkningstabellerna innebär en justering av betygsfördelningen för det utländska betygssystemet så att den liknar fördelningen för de som har en svensk gymnasieexamen enligt Gy11.

Metod för jämförelse

I denna översyn har UHR använt metoden fraktilekvivalering. Metoden innebär kortfattat att man utgår ifrån det utländska betygssystemets fördelning och delar in den svenska betygsfördelningen så att andelarna blir lika stora. Genom denna finfördelning kan man se hur de utländska betygsvärdena fördelar sig jämfört med svenska betygsvärden och därmed kan man ge de utländska betygsvärdena ett motsvarande preliminärt meritvärde. För de flesta omräkningstabeller i bilaga 3 har värdet för 20,00 bestämts till värdet i den översta fraktilen, men ytterligare justeringar har skett om andelen med högsta betyg i det utländska betyget överskrider den svenska andelen. Dock ska högsta betyg i betygssystemet fortfarande ge 2,5 poäng i meritpoängskompensation, vilket har medfört att några omräkningstabeller har fått ett något mer generöst resultat än vad jämförelsen visar. UHR har kontrollerat att den översta fraktilen innehåller samma andel med högsta betyg från betygssystemet som den svenska andelen. Detta har lett till justeringar för vissa betygssystem.

Mer detaljerat: Fraktilekvivaleringen utgår ifrån den utländska fördelningen där varje möjligt betygsvärde ges en fraktil. Den svenska betygsfördelningen delas sedan upp i fraktiler som är lika stora som den utländska fördelningen. Det preliminära meritvärdet bestäms sedan av

² *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* (SOU 2020:43), kap. 1.7–1.8.

medelvärde för de svenska betyg som befinner sig i samma fraktil som ett visst utländskt betygsvärde.

För de länder som UHR har fått betygsstatistik ifrån har denna statistik jämförts med svensk betygsstatistik för elever från högskoleförberedande program för åren 2020 till och med 2023 genom fraktilekvivalering. Detta har varit möjligt för ett fåtal länder.

För de länder som UHR inte har kunnat få information ifrån har i stället statistik från antagningssystemets beståndsregister använts. UHR är medveten om att det inte är ett representativt urval men anser att denna statistik går att använda om den jämförs med motsvarande grupp svenska sökande med högskoleförberedande gymnasieexamen från gymnasieskola 2011 som finns i samma register. Genom att jämföra med svenska sökande i beståndsregistret anser myndigheten att grupperna är likvärdiga.

Förslag

UHR har gjort en översyn av de omräkningstabeller som finns i föreskrifterna samt sett över andra betygssystem både för länder som redan har omräkningstabeller i bilaga 3 och betygssystem för andra länder. UHR föreslår:

- att flertalet omräkningstabeller för de länder som sedan tidigare finns i bilaga 3 revideras,
- att vissa länder eller betygssystem inte får en ny omräkningstabell i bilaga 3,
- att vissa länder får ytterligare omräkningstabeller i bilaga 3,
- att vissa omräkningstabeller som finns i bilaga 3 tas bort,
- nya omräkningstabeller i bilaga 3 för ett antal länder där betygsunderlaget visat en annan fördelning än det svenska underlaget,
- att omräkningstabellerna i bilaga 5 revideras, och
- att en ny omräkningstabell införs i bilaga 5.

Föreslagna ändringar i bilaga 3

Nya omräkningstabeller för flertalet länder som sedan tidigare finns i bilaga 3

Merparten av de omräkningstabeller som finns i bilaga 3 har reviderats.

Följande länder eller betygssystem inom ett land har fått ändrade omräkningstabeller i bilaga 3

- Algeriet
- Azerbajdzjan
- Bangladesh
- Brasilien
- Bulgarien
- Danmark
- Estland
- Finland och Åland
- Frankrike
- Grekland
- Irak
- Iran
- Island

- Italien
- Kamerun, brittiskt utbildningssystem
- Kanada, förutom gymnasieutbildning från Quebec
- Kina
- Lettland
- Libanon
- Litauen
- Luxemburg
- Marocko
- Nederländerna
- Nigeria
- Norge
- Pakistan
- Polen
- Portugal
- Ryska federationen
- Saudiarabien
- Schweiz
- Spanien
- Storbritannien
- Syrien
- Tunisien
- Tyskland
- Uzbekistan

Vissa betygssystem inom följande länder har inte fått någon ny omräkningstabell i bilaga 3
 Brasilien, skala 60–100, Kamerun, franskt utbildningssystem skala 10–20 och Kanada, skala 60–100 har inte fått någon ny omräkningstabell. Detta beror på att underlaget vid denna jämförelse inte varit tillräckligt för att genomföra en jämförelse men underlaget visar att betygsfördelningen är relativt lik den tidigare jämförelsen. UHR föreslår därför att omräkningstabellerna för dessa betygssystem bibehålls. UHR har för avsikt att göra en ny översyn av dessa omräkningstabeller när det finns ett tillräckligt underlag.

Betyg från USA i skala 1–4 har inte fått någon ny omräkningstabell då en ny omräkningstabell beslutades för detta betygssystem så sent som i juni 2023.

Vissa länder har fått ytterligare omräkningstabeller i bilaga 3
 För Finland har strukturen för studentexamen förändrats från och med våren 2022 vilket medfört att en ny omräkningstabell införts för betyg för sökande som har inlett studentexamen från och med våren 2022.

Frankrike har infört en ny gymnasieform och har därför fått ytterligare en omräkningstabell.

För Syrien har en omräkningstabell för ytterligare en betygsskala införts. Det statistiska underlaget för sökande med betyg från Syrien i skala 1100–2600 har vid denna översyn, till skillnad från tidigare, varit tillräckligt för en jämförelse.

Åland har fått ytterligare en omräkningstabell för betyg i skala 1–5 som avser betyg från Ålands yrkesgymnasium enligt den betygsskala som infördes höstterminen 2018.

Vissa omräkningstabeller som finns i bilaga 3 tas bort

UHR har valt principen att det bör vara minst 200 sökande i underlaget för en jämförelse.

För Bolivia finns det för få individer och underlaget är inte korrekt för en jämförelse. För Bangladesh, skala 33–100, Colombia, skala 6–10 är underlaget för litet för att kunna göra en ny jämförelse. Lettland, skala 3–5 är ett äldre betygssystem där antalet sökande är för få för en jämförelse. Kuba, skala 70–100 föreslås tas bort från föreskrifterna då ny information om gymnasiebetyg från Kuba visat att betyg från Kuba ska anges i skala 60–100 vilket medför att omräkningstabellen inte längre gäller. Omräkningstabellerna för alla dessa betygssystem är inaktuella och har därför tagits bort.

Nya omräkningstabeller i bilaga 3 för ett antal länder

Följande länder har fått nya omräkningstabeller då betygsunderlaget visat en annan fördelning än det svenska underlaget.

- Kosovo
- Nordmakedonien
- Serbien
- Slovakien

Föreslagna ändringar i bilaga 5 - värdering av vissa betyg som jämföras med betyg från gymnasieskolan

I bilaga 3 till HF framgår att med betyg från gymnasieskolan avses i fråga om platsfördelning på grundval av betyg även betyg från Europaskolan (European baccalaureate) och utbildning som leder fram till International Baccalaureate. I bilaga 3 till HF har UHR bemyndigande att utfärda föreskrifter om meritvärdering av betyg från dessa betygssystem och hur dessa betygssystem ska ge meritpoäng. Bestämmelser för dessa betygssystem finns i bilaga 5 till UHR:s föreskrifter om grundläggande behörighet och urval.

Betyg från Europaskolan

Europaskolan införde 2018 en ny betygsskala. För elever som avlagt Europeisk Baccalaureate 2021 och senare är betygsskalan 50–100. Normalt använder UHR betygsstatistik från Europaskolan för jämförelser med svensk elevstatistik för att kunna ta fram en omräkningstabell. För de första årskullarna som examinerades med den nya betygsskalan fanns inte elevstatistik att tillgå i tid för att kunna föreskriva om en ny omräkningstabell. UHR beslutade därför om en meritvärdering baserad på den formel som finns i 27 § i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval, men med det högsta värdet justerat till 94,65 i stället för 100.

UHR har nu elevstatistik för tre årskullar med den nya betygsskalan. För betyg från Europaskolan (European baccalaureate) föreslås därför en ny omräkningstabell för betyg i skala 50–100.

För betyg från Europaskolan (European baccalaureate) i skala 60–100 föreslås en reviderad omräkningstabell.

I förslaget har bestämmelserna om meritpoäng anpassats efter Gy25.

International baccalaureate

För betyg som leder fram till International Baccalaureate Diploma föreslås en reviderad omräkningstabell.

I förslaget har bestämmelserna om meritpoäng anpassats efter Gy25.

3.3 Övriga förslag på ändringar

Nya paragrafer och mellanrubriker har införts för vissa paragrafer i den inledande delen av grundföreskriften samt vissa redaktionella ändringar

För att göra föreskriften tydligare och lättare att läsa har ytterligare paragrafer och mellanrubriker införts för övergripande bestämmelser för värdering av utländsk gymnasieutbildning eller motsvarande. Även den språkliga utformningen har till viss del setts över och ändrats. I bilagorna 2, 4, 5 och 6 har en inledande text om respektive bilagas innehåll lagts till. I bilaga 2 och 6 har även definitioner av vissa ord och uttryck som finns i respektive bilaga lagts till. Dessa redaktionella ändringar innebär ingen ändring i sak.

4. Alternativa lösningar för det UHR vill uppnå

En alternativ lösning till att ta fram en ny grundföreskrift skulle vara att i den nuvarande föreskriften ange de ändringar som krävs för att anpassa regelverket till Gy25. UHR bedömer dock att de ändringar som behöver göras är av större omfattning och att det blir tydligare om bestämmelserna anges i en ny grundföreskrift. Något som är särskilt viktigt när det rör sig om ändringar till följd av en ny gymnasieform.

En alternativ lösning till att revidera omräkningstabellerna i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2031:1) om grundläggande behörighet och urval skulle kunna vara att låta de betygssystem som redan nu finns reglerade i föreskriften tas bort och att inte lägga till omräkningstabeller för de nya betygssystemen. I stället skulle formeln i 27 § i ovan nämnda föreskrift appliceras på betyg från dessa system. Den innebär endast en matematisk omvandling av betygsvärden från ett utländskt betygssystem till skalan 10,00–20,00 som inte tar hänsyn till betygsfördelning. UHR bedömer att konsekvensen då blir att konkurrensen om utbildningsplatser inte blir så likvärdig som möjlig. Detta är därför inte en alternativ lösning.

5. Nollalternativet

Om UHR inte reglerar vilka ämnen med angiven nivå som ger grundläggande behörighet blir konsekvensen att sökande som omfattas av bestämmelserna i 7 kap. 5 a § första stycket punkt 3 HF inte kommer att veta vilka grundläggande behörighetskrav som kommer att gälla när de ska söka till högre utbildning som börjar efter den 30 juni 2025. Det skulle också kunna leda till att presumtiva sökanden till högre utbildning får felaktig information om vad som utgör de grundläggande behörighetskraven. Detta försvårar för individen att göra välavvägda val och kan även försvåra planeringen för de som behöver läsa på komvux för att bli behöriga till vidare studier.

Om UHR inte reglerar hur reglerna om meritvärdering och platsfördelning av betyg ska anpassas till Gy25 får det konsekvenser för de sökande. Betyg som omfattas av de bemyndiganden som UHR har enligt 7 kap. 18 och 19 §§ och bilaga 3 till HF kommer inte att kunna meritvärderas på ett korrekt sätt, vad gäller betyg i ämnen och nivåer enligt Gy25, i antagningen till högre utbildning på grundnivå. Det försvårar även för individen att göra välavvägda val och kan även försvåra planeringen för presumtiva sökande med utländsk gymnasieutbildning eller äldre svensk gymnasieutbildning som vill höja sitt meritvärde inför antagning till högre studier på grundnivå.

UHR anser att en justering av omräkningstabeller och betygsunderlag är nödvändigt för att möjliggöra likvärdig och rättssäker antagning till högre utbildning på grundnivå.

Om UHR inte inför nya omräkningstabeller för de länder som infört nya gymnasiereformer och för de betygssystem som har visat en annan fördelning jämfört med den svenska betygsfördelningen kommer sökande med betyg från dessa betygssystem att meritvärderas enligt formeln i 27 § i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval. Formeln innebär endast en matematisk omvandling av betygsvärden från ett utländskt betygssystem till skala 10,00–20,00 som inte tar hänsyn till betygsfördelning. UHR bedömer att detta skulle medföra att konkurrensen om utbildningsplatser inte blir så likvärdig som möjlig. Detta är därför inte en alternativ lösning.

6. Rättsliga förutsättningar

6.1 Bemyndigande och bedömning av regeringens medgivande

Under förutsättning att UHR även framöver kommer att ha bemyndigande att utfärda föreskrifter om grundläggande behörighet och urval har UHR för avsikt att föreskriva om dessa med stöd av 7 kap. 5, 5a, 6, 13, 18 och 19 §§ samt bilaga 3 till HF.

UHR bedömer att dessa ändringar inte medför sådana väsentliga effekter på kostnader för staten, kommuner eller regioner att regeringens medgivande behöver inhämtas.

6.2 EU-rätt och annan internationell rätt

Behörighetsregleringen av grundläggande behörighet och urval till utbildning på grundnivå som vänder sig till nybörjare är inte föremål för harmoniserade regler inom EU-rätten, vilket innebär att EU:s medlemsstater är fria att lagstifta inom området.

UHR bedömer att de reviderade föreskrifterna och allmänna råden inte är diskriminerande, och inte innebär några åtgärder som hindrar utövandet av de fyra friheterna (fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital). De är därmed förenliga med EU-rätten.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, ska medlemsstaterna anmäla förslag till nya föreskrifter som innehåller krav på en produkts egenskaper till kommissionen. UHR bedömer att författningen inte utgör sådana tekniska föreskrifter som ska anmälas enligt direktivet.

Författningen innebär inte heller något krav på tjänstetillhandahållare från andra länder som tillfälligt vill bedriva verksamhet i Sverige. UHR bedömer därför att den inte är anmälningspliktig enligt artikel 39.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden.

7. Analys av förslaget påverkan

7.1 Vilka berörs av regleringen?

Föreskrifterna kommer att påverka sökande med äldre svensk gymnasieutbildning, sökande med allmän kurs från folkhögskola och sökande med utländska gymnasiebetyg som söker utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

De som planerar att söka till utbildning som leder till International Baccalaureate Diploma eller gymnasieutbildning vid Europaskolan behöver få information om hur deras betyg kommer att bedömas om de tänker söka till högre utbildning i Sverige direkt efter sin examen 2028.

De sökande som har en utländsk förutbildning från betygssystem där omräkningstabeller har förändrats eller införts i föreskrifterna berörs. Det beror på att förslaget kan medföra förändringar i det preliminära meritvärdet för en sådan utländsk förutbildning som anges i föreskrifterna.

Sökande som berörs av förändringar i regelverket behöver få information om förändringarna i så god tid som möjligt för att kunna göra välavvägda val. Vid föreskriftändringar strävar UHR efter att de som berörs får information i så god tid som möjligt, helst ett år innan ändringarna träder i kraft. Eftersom det har varit nödvändigt att invänta beslut från regeringen och andra myndigheter för att kunna ta fram förslaget, kommer ändringarna denna gång med kortare framförhållning än vad som är önskvärt.

Regleringen berör indirekt vidareinformatörer som till exempel studie- och yrkesvägledare vid kommunala och fristående gymnasieskolor, lärosäten och kommunal vuxenutbildning som behöver informera om de nya bestämmelserna.

7.2 Utvärdering av förslagets konsekvenser

UHR bedömer att konsekvenserna av förslaget gällande anpassning av reglerna till Gy25 kan utvärderas genom en analys av genomförda antagningsomgångar. För att UHR ska kunna genomföra en sådan analys krävs ett tillräckligt stort underlag och en utvärdering kan därför ske tidigast när antagningar till ett flertal höstterminer genomförts.

UHR bedömer att konsekvenserna av förslaget till nya omräkningstabeller kan utvärderas genom en analys av genomförda antagningsomgångar. För att UHR ska kunna genomföra en sådan analys krävs ett tillräckligt stort underlag och en utvärdering kan därför ske tidigast när antagningar till två höstterminer har genomförts.

8. Ekonomiska, sociala och juridiska konsekvenser av förslaget

8.1 Kostnadsmissiga konsekvenser

De kostnadsmissiga konsekvenser som införandet av ämnesbetyg i stort innebär redovisas i propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36).

De ändringar som UHR föreslår i den här konsekvensutredningen bedöms inte ha några stora kostnadsmissiga konsekvenser utöver det som anges i propositionen.

8.2 Företag

De förslag som omfattas av den här konsekvensutredningen rör främst statliga lärosäten. Statliga lärosäten drivs inte i företagsform.

Regleringen bedöms inte heller i övrigt få effekter av betydelse för företagens kostnader eller villkor i övrigt. UHR bedömer att företag inte behöver vidta förändringar i verksamheten till följd av den föreslagna regleringen eftersom det inte införs några nya krav på företagens verksamhet i föreskriften. Under arbetets gång har UHR inte heller konstaterat att förändringarna påverkar små företag i form av några kostnadsökningar.

8.3 Stat, kommuner och regioner

Den nya grundföreskriften innebär inte förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter och UHR gör bedömning att det heller inte medför några kostnader i deras verksamhet. Detsamma gäller staten och regioner.

8.4 Lärosäten och studenter

UHR bedömer att den föreslagna grundföreskriften inte orsakar extra kostnader för lärosätena.

8.5 UHR

Förslaget innebär att det datatekniska systemet NyA måste uppdateras.

Bedömningshandboken, som tas fram av en arbetsgrupp utsedd av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) och som används som underlag i antagning till högre utbildning, måste uppdateras.

UHR:s webbplatser behöver uppdateras och vidareinformatörer måste få information om de nya reglerna.

Sammantaget kommer regleringen att innebära kostnadsmissiga konsekvenser för UHR.

9. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Enligt UHR:s bedömning är bestämmelser inom det aktuella området nationella och det saknas rättsligt bindande akter i unionsrätten.

UHR bedömer även att den föreslagna författningen är förenlig med EU-rättsliga principer.

10. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025 för att kunna tillämpas vid antagning till utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

De föreslagna ändringarna är till stor del en följd av förväntade ändringar i HF. De föreslagna ikraft- och tillämpningsdatumen kan därför komma att ändras på grund av det som anges i regeringens kommande beslut om ändringar i HF.

I samband med att UHR:s nya föreskrifter om grundläggande behörighet och urval träder i kraft upphävs UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval. I övergångsbestämmelserna till den nya grundföreskriften föreslås att bestämmelserna i UHRFS 2013:1 tillämpas vid antagning till utbildning som börjar före den 1 juli 2025.

UHR bedömer att det finns behov av särskilda informationsinsatser bland annat via UHR:s webbplats och sociala medier. Informationen bör lämpligen göras tillgänglig för både lärosäten och studenter innan föreskrifterna ska träda i kraft. Enligt UHR:s bedömning medför de planerade informationsinsatserna inte några ökade kostnader för kommunikation i UHR:s verksamhet.

11. Samråd

Under arbetet med förslaget har samråd skett inom myndigheten.

12. Kontaktperson

Vid frågor om konsekvensutredningen eller föreskrifterna kontakta utredarna Erica Finnerman, tel.nr: 010-470 03 65, e-postadress: erica.finnerman@uhr.se eller Lotten Delin, tel.nr: 010-470 03 16, e-postadress: lotten.delin@uhr.se.